

Gesprekskaart Samen Opleiden voor de aanstaande Academische Leraar

Theoretische onderlegger en handreiking gesprekskaart

Luce Claessens en Lieneke Ritzema

Theoretisch kader en handreiking

Inleiding

Om studenten beter voor te bereiden op hun toekomstige loopbaanmogelijkheden en de inzet van hun academische competenties daarbij (BaB, 2021; Berenschot, 2018) en het geleerde in de opleiding sterker te integreren met het werkplekleren (Kroeze, 2014), is een dialoog over de invulling en begeleiding van het werkplekleren van aanstaande academische leerkrachten noodzakelijk. De betrokkenen kunnen hierbij gebruikmaken van een 'gesprekskaart'.

In deze handreiking presenteren we een gesprekskaart die de school, de student én het instituut helpt om het werkplekleren beter te laten aansluiten bij de te oefenen (academische) competenties van de student en bevordert dat de betrokkenen de inzet van die competenties als nuttig ervaren. De gesprekskaart is een fluïde instrument dat kan worden aangepast aan de persoonlijke leerdoelen van de student, de insteek van de opleiding, de opleidingsfase en de context van de school. Het instrument biedt voorbeelden van gespreksonderwerpen en bijbehorende indicatoren.

1. Het belang van Samen Opleiden van (aanstaande) leraren

Het leerproces van aanstaande leraren binnen een opleidingsschool of praktijkschool is complex. Dit leerproces op de school, ook wel werkplekleren genoemd, is enerzijds afhankelijk van de beroepsuitoefening van opleider(s) op de school en de invulling die zij geven aan het werkplekleren en anderzijds van wat de student daarmee doet (Timmermans, 2012). Tegelijkertijd moet het leiden tot voor iedere student en opleiding vastgestelde (eind)kwalificaties. Door deze afhankelijkheid van het gebodene op de werkplek en de grote heterogeniteit wat betreft de kwaliteit van het gebodene, verschilt de effectiviteit van het werkplekleren (Kroeze, 2018). De kwaliteit van de begeleiding kan gedefinieerd worden als *het geheel van de relaties die een (positieve) bijdrage leveren aan het werkplekleren van de leraar in opleiding*. Om de effectiviteit van het werkplekleren te borgen is het noodzakelijk om deze kwaliteit te borgen. Hierbij laat onderzoek zien dat het op elkaar afstemmen van de verschillende leeromgevingen (de praktijkschool en het instituut) een positief effect heeft op het leren van leraren in opleiding (Helms et al., 2016).

Door in gesprek te gaan over het werkplekleren kan deze afstemming gezocht worden en liggen het leren op de opleiding en op de werkplek daadwerkelijk in elkaars verlengde. Een aantal gespreksonderwerpen is hierbij relevant. Ten eerste is de samenstelling van het

begeleidingsteam belangrijk: wordt de student alleen begeleid door de mentor of ook andere personen; is er naast formele begeleiding ook sprake van informele begeleiding; wanneer vindt de begeleiding plaats en op wiens initiatief. Ten tweede dienen de rollen in de school te worden besproken: wie heeft welk specialisme en wie is voor de student benaderbaar? Ook de explicitering van doelen van de begeleiding en visie daarop van de praktijkschool zijn van belang, alsmede op het werkplekleren zelf. Juist omdat deze doelen de verwachtingen omtrent het werkplekleren beïnvloeden dienen zij voorafgaand te worden afgestemd. Een laatste gespreksonderwerp is het object van beoordeling: worden specifieke leerdoelen of meer generieke leerdoelen beoordeeld? (Kroeze, 2018). Met de hier gepresenteerde gesprekskaart hopen we dit gesprek te stimuleren en inspireren, vooral met het oog op academische leraren.

2. Een rijke leeromgeving voor de aanstaande academische leraar

Tijdens hun opleiding vergaren academische leraren kennis op een abstract en conceptueel niveau. Zij zijn ook zeer gemotiveerd om kennis te vergaren op dit meer theoretische niveau: zij willen begrijpen waarom bepaalde routines in bepaalde situaties wel werken en in andere niet en stellen voortdurend vragen in plaats van zich te fixeren op de eerst mogelijke oplossing. Hierdoor ontwikkelen zij eerst een diepgaand begrip van een context en realiseren zij zich de beperkingen van hun bestaande routines alvorens nieuwe expertise te ontwikkelen. Deze behoefte naar kennisvergaring op abstract niveau zal deel moeten uitmaken van de leeromgeving van academisch geschoolde leraren en ook bij het leren op de werkplek is het belangrijk dat zij ruimte krijgen voor het stellen en mogen onderzoeken van hun vragen en daarmee voor een vertaling van hun vergaarde kennis naar de praktijk (op de werkplek). Deze specifieke houding ten aanzien van het leren op de werkplek, is (deels) het gevolg van één van de twee oriëntaties tijdens de opleiding. Academische pabo's kennen naast een beroepsgerichte oriëntatie namelijk ook een academische oriëntatie die beide ten dienste staan van het leraarschap in de volle breedte zoals is vastgelegd in het landelijke uitstroomprofiel Universitaire Pabo (2018). Uit onderzoek blijkt ook dat academisch geschoolde leerkrachten verschillen van regulier opgeleide leerkrachten op het gebied van schoolontwikkeling; hierbij gaan zij meer systematisch en analytisch te werk (Dijkema et al., 2018). Kansen tot deelname aan schoolontwikkeling en gebruik van academische vaardigheden is van groot belang voor de motivatie van academische leerkrachten om in het beroep te blijven.

De toepassing van academische competenties in de praktijk (tijdens en na de studie) is echter problematisch: Academische leraren krijgen onvoldoende ruimte om gebruik te maken van hun academische competenties (ECBO, 2021; Berenschot, 2018). Meer inzicht in hun eigen capaciteiten (en de bijbehorende loopbaanmogelijkheden) en zelf de regie nemen op het bereiken van de eigen rol zou hierbij kunnen helpen (Berenschot, 2018). Om dit te bewerkstelligen kunnen studenten tijdens de opleiding worden aangezet om die regie te pakken en zouden studenten geïnformeerd moeten worden over de verschillende rollen die zij naast het lesgeven op zich zouden kunnen nemen in de school/ het bestuur (Berenschot, 2018; BAB, 2021). Daarnaast zou het werkplekleren studenten in staat moeten stellen (enkele van) deze rollen – tot op zekere hoogte – toe te passen.

3. Een gesprekskaart Samen Opleiden voor de aanstaande academische leraar

De inzet van een gesprekskaart tussen student, praktijkschool en instituut kan helpen het werkplekleren van de aanstaande academische leraar voor een bepaalde periode op een praktijkschool beter af te stemmen op de leeromgeving op het instituut in diezelfde periode. Hiermee kan het nut van het inzetten van academische competenties op de werkvloer ook duidelijker worden. De hier gepresenteerde gesprekskaart is een tool die gebruikt kan worden voor zowel het startgesprek als voor verdiepingsgesprekken. De tool biedt voorbeelden voor gespreksonderwerpen en bijbehorende indicatoren. De gesprekskaart geeft twee fasen weer, een startfase en een verdiepende fase. Het startgesprek vindt plaats aan de voorkant of start van het werkplekleren. De verdiepende fase vindt plaats na de uitwerking van het startgesprek. Voor de verdiepende fase zijn twee varianten uitgewerkt. Zo is er een variant met gespreksthema's en aandachtspunten waarover in een kleiner comité nadere en gedetailleerde afspraken worden gemaakt als het gaat om (de inzet van academische competenties) binnen het primaire proces en de begeleiding daarbij. De tweede variant voor de verdiepende fase is gericht op de concrete mogelijkheden voor studenten om te werken aan de aanvullende rol(len). Ook deze variant kan in een kleiner comité worden besproken, waar nodig in een ander comité dan bij de eerste variant.

Doelen van de gesprekskaart

- De gesprekskaart geeft de school (praktijkopleider, schoolopleider, schoolleider), de opleiding (lerarenopleider van universiteit of hogeschool) en de academische student richtlijnen en handvatten over de plaatsing van de academische student. Het biedt hiervoor een referentiekader.
- De gesprekskaart bevordert dat academische studenten tijdens het werkplekleren (in de klas en klas-/schooloverstijgend) de relatie leggen tussen academische vaardigheden en onderwijsinhoudelijke en didactische/pedagogische vaardigheden en dat zij deze vaardigheden kunnen ontwikkelen.
- De gesprekskaart helpt lerarenopleiders en studenten om wederzijdse verwachtingen helder te krijgen en overeenstemming over het werkplekleren te bereiken.
- De partners kunnen de gesprekskaart gebruiken om de inzet van academische leraren/studenten in de school te evalueren en om een rijke leeromgeving voor academische studenten te creëren.

Vorm van het gesprek

Het startgesprek wordt, liefst voor aanvang van het werkplekleren, gevoerd in de driehoek: student, school en instituut. Afhankelijk van de leerdoelen van de student, kunnen er verschillende personeelsleden van de opleiding en de school bij het gesprek aansluiten.

De thema's die in het gesprek aan bod kunnen komen zijn:

- Afstemmen van wederzijdse verwachtingen;
- Toelichting opleiding en specifieke aspecten, zoals de reden waarom studenten specifieke opdrachten uitvoeren en/of wetenschappelijke onderbouwing geven;
- De schoolorganisatie: informatie over de schoolcontext en voldoen aan randvoorwaarden;
- Leerdoelen voor de betreffende periode: leerdoelen vanuit de opleiding en persoonlijke leerdoelen van de student (ontwikkelpunten en ambities);
- Begeleidingsteam: welke begeleider(s) is/zijn relevant voor de student: wie begeleidt de student op welk gebied, wanneer vindt de begeleiding plaats en wie neemt het initiatief waar het gaat om formele en informele begeleiding;
- Rolvervulling: aandacht voor academische verdieping en aansluiting bij de visie en ontwikkelingen in de school tijdens het lesgeven en/of ruimte voor verbreding door betrokkenheid bij schoolontwikkeling.

Het gebruik van de gesprekskaart

De gesprekskaart kan gebruikt worden als een fluïde instrument dat kan worden aangepast aan 1) de insteek van de betreffende opleiding en de mogelijkheden hiertoe in de praktijkschool en 2) de fase in de opleiding waarin de student zich bevindt.

1. Door de gesprekskaart te gebruiken samen met het takenpalet van de academische leraar, worden aanvullende rollen die in een specifieke opleiding centraal staan, geëxpliciteerd. Tijdens het gesprek kan gezocht worden naar mogelijkheden hiertoe binnen de context van de betreffende opleiding.
2. Studenten zullen zich in de latere jaren van de opleiding ook steeds vaker op andere rollen richten (eerste jaren zijn vaak meer gericht op het leggen van een stevige basis waar het gaat om het primaire proces van het lesgeven), Ze kunnen hun kennis, bijvoorbeeld orthopedagogische kennis gericht op zorgleerlingen, in het primaire proces integreren, maar – naast hun leraarschap in de klas – ook meer klasoverstijgend te werk kunnen gaan. Het instrument ondersteunt zowel een gesprek gericht op het leraarschap in de klas als in aanvullende rollen daarbuiten.

4. Wie zitten er aan tafel?

De gesprekskaart is idealiter bedoeld voor een driehoeksgesprek tussen student, school (mentor/ praktijkopleider, schoolopleider en/of schoolleider) en instituut (instituutsopleider). De student kan met behulp van de gesprekskaart expliciet bespreken welke leerdoelen bereikt moeten worden in de komende periode en waar de student zich de komende periode verder in wil ontwikkelen. De school kan hiervoor haar mogelijkheden en randvoorwaarden uitspreken, haar verwachtingen ten opzichte van de student kenbaar maken én zoeken naar ideale begeleiding en inpassing in eigen lopende trajecten. Idealiter heeft een student niet slechts één begeleider op de werkvloer: de rollen van gastheer, leermeester, adviseur en model hoeven niet verenigd te zijn in één persoon en dit wordt zeker ook zo ervaren door studenten (Kroeze, 2018). Tot slot kan het instituut toelichten welke competenties de opleiding in een bepaalde fase van de opleiding wil bevorderen en waarom dit relevant is, algemene informatie geven en toezien op de aansluiting tussen kwalificatie-eisen, studentbehoeften en mogelijkheden op school.

1. De student

De student neemt het initiatief tot een (online) gesprek aan het begin van de periode waarin het werkplekleren begint. Als voorbereiding op het gesprek oriënteert de student zich op de rollen in de schoolcontext. Daarnaast verdiept de student zich in de leerdoelen die aan het eind van de betreffende periode beheerst moeten worden. Dit betreft zowel de leerdoelen voor het primaire proces als de leerdoelen voor de academische vakken. Daarnaast verdiept de (met name ouderejaars) student zich in de vijf rollen en verbindt deze aan eigen ambities en – indien van toepassing – aan leerdoelen voor de academische vakken. Tenslotte reflecteert de student op voorgaande stages en bepaalt op basis daarvan persoonlijke ontwikkelpunten. Tijdens het gesprek brengt de student deze leerdoelen, ambities en ontwikkelpunten aan de orde en denkt actief mee over de wijze waarop de school hierbij kan aansluiten. Daarnaast uit de student verwachtingen omtrent de begeleiding: is er behoefte aan specialistische begeleiding tijdens het werkplekleren?

2. Instituut (betreft Hogeschool en/of Universiteit)

De instituutsopleider is de meeste zichtbare partner in het werkplekleren vanuit het instituut. De instituutsopleider is op de hoogte van doelen van de opleiding, de dubbele oriëntatie binnen het beroepsprofiel en, meer specifiek voor de betreffende periode, de vakken en de daarbij behorende leerdoelen (met name in relatie tot de academische competentie-ontwikkeling en de vijf rollen). In het gesprek vervult de instituutsopleider diverse rollen. Zo is de instituutsopleider informatieverstrekker en initiator waar het gaat om toelichting op de dubbele oriëntatie (en de opleiding zelf), de onderbouwing van de academische component binnen de komende periode en de gevolgen voor de benodigde begeleiding van de student. De instituutsopleider denkt actief mee waar het gaat om het ideale begeleidingsteam binnen de schoolcontext. Om verwachtingen van de praktijkopleider/ het begeleidingsteam (beter) af te kunnen stemmen met die van de opleiding en student wordt de praktijkopleider geïnformeerd over specifieke begeleidingsbehoeften van academische studenten. Doel daarvan is het scheppen van heldere verwachtingen, bijvoorbeeld waar het gaat om de kenmerkende houding t.a.v. vragen van meer theoretische aard die de student gaat stellen en gevraagde wetenschappelijke onderbouwing die studenten geacht worden te geven. Waar het gaat om het leraarschap in de volle breedte moeten aanstaande leraren tijdens het werkplekleren mentale modellen opbouwen en persoonlijke werktheorieën ontwikkelen, die zijn gebaseerd op deels voor de student onzichtbare competenties van schoolopleider(s). En hoewel onzichtbaar, zijn juist deze competenties essentiële onderdelen van het leerproces. De instituutsopleider bespreekt het belang explicitering door de schoolopleider van deze onzichtbare competenties voor het leerproces van studenten (Kroeze, 2018). Naast de instituutsopleider kunnen, afhankelijk van de specifieke leerdoelen van de student ten tijde van het werkplekleren, ook andere opleiders vanuit het instituut aanschuiven bij het startgesprek dan wel bij het verdiepende gesprek.

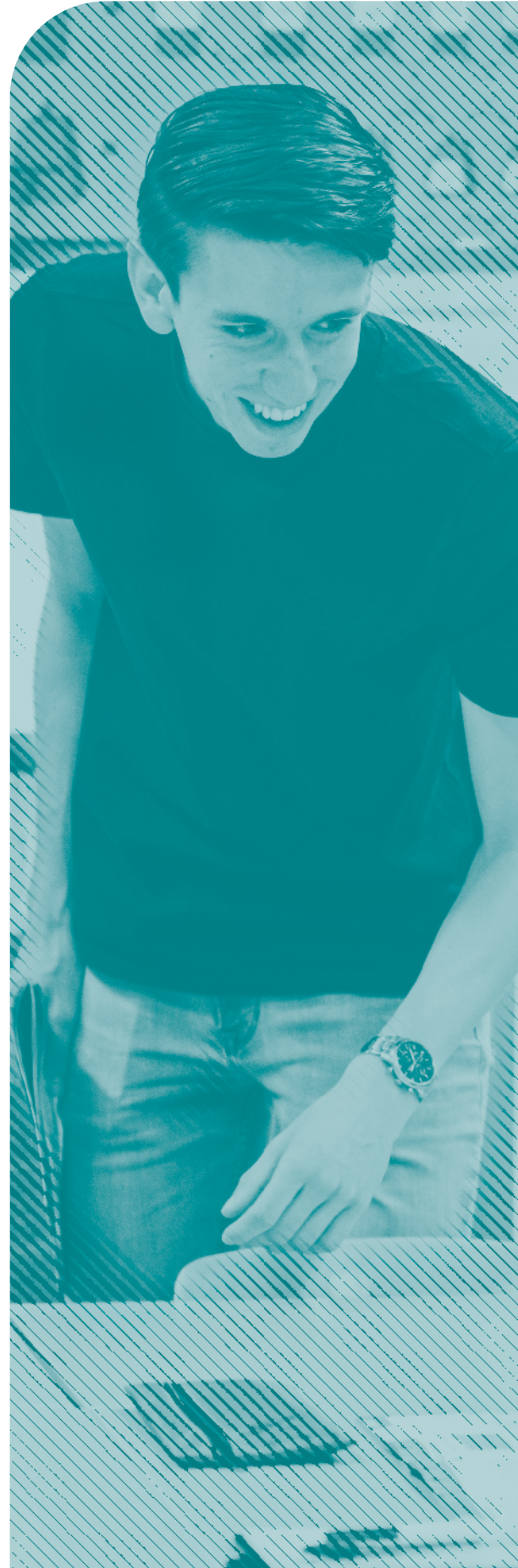

3. Praktijk

Afhankelijk van de leerdoelen die de student heeft voor de periode van het werkplekleren, schuiven verschillende actoren vanuit de praktijkschool aan bij het start- of verdiepingsgesprek. De schoolopleider en de praktijkopleider denken actief mee waar het gaat om het ideale begeleidingsteam en de aanwezige expertise op de school. Tijdens het gesprek expliciteren praktijkopleiders de door de school aangehangen visie op onderwijs en leren, de schoolontwikkeling, de leeromgeving en de aanwezige expertise op de school. Ook verduidelijken zij hun verwachtingen over rollen en taken die de student op zich kan nemen tijdens het werkplekleren, zowel waar het gaat om het primaire proces als om klas-overstijgende mogelijkheden. Deze verwachtingen worden afgestemd met die van student en opleiding.

De praktijkopleider neemt het initiatief om informatie te verstrekken over de op de school aanwezige randvoorwaarden waarbinnen de student de beoogde rollen en taken van de student kan uitvoeren. De schoolopleider heeft tot taak de voortgang van de ontwikkeling van de academische student te monitoren. De schoolopleider/ praktijkopleider bespreekt de mogelijkheden om het begeleidingsteam formeel/informeel aan te vullen met actoren op school die een specifieke rol of opdracht hebben die aansluit bij ambities, leerdoelen en/of ontwikkelpunten waaraan de student moet/wil werken. Te denken valt aan een IB'er, bouwcoördinator, aanjager schoolontwikkeling etc.

De schoolleider heeft een belangrijke rol te spelen waar het gaat om het stimuleren van een leeromgeving en strategisch personeelsbeleid, met daarin bijvoorbeeld beleid en visie omtrent academische leerkrachten in relatie tot diversiteit in het team, taakdifferentiatie, de invoering van taakspecialisten (Berenschot, 2018). De schoolleider zet verder de koers uit voor professionalisering en schoolontwikkeling. Tijdens het gesprek kan de schoolleider hierover informatie verstrekken en over de mogelijkheden voor studenten om in lopende trajecten te participeren. Ook kan de schoolleider meedenken over een begeleidingsteam, dat de student optimaal kan begeleiden bij de verwezenlijking van de leerdoelen en eventuele rollen op de school, of waarvan leden als vraagbaak of model kunnen functioneren.

Inhoud gesprekskaart voor de aanstaande academische leraar

Hieronder de informatie die wordt getoond op het ontwerp van de gesprekskaart (zie ontwerp gesprekskaart).

De gesprekskaart bestaat uit een voorkant (voor een algemeen startgesprek) en een achterkant (voor een aantal verdiepende gesprekken). In de gesprekken kan de focus liggen op verschillende rollen in de klas en school van de academische leraar (leraar, (ortho)pedagoog, coach, beleidsmaker, onderzoeker, onderwijsinnovator- en ontwerper).

1. Startgesprek (voorkant van de gesprekskaart)

In het gesprek komen grofweg de volgende onderwerpen aan bod:

1. Schoolorganisatie
2. Begeleidingsteam
3. Samenhang zoeken in het curriculum
4. Rolvervulling

Hierbij brengt elke actor een aantal indicatoren mee naar het gesprek.

Student

Vorbereiding:

De student is initiatiefnemer in het verzamelen van relevante informatie over de school en haar ambities en oriënteert zich alvast binnen de schoolcontext op de verschillende rollen.

Tijdens het gesprek:

- Algemene (leer)doelen van de student voor deze stageperiode:
  - Lesgeven in de klas – inzet academische competenties.
  - Specifieke rollen en de academische competenties waaraan gewerkt wordt.
- Doelstellingen vanuit de opleiding die in de praktijk behaald moeten worden gedurende de periode.
- Persoonlijke leerdoelen:
  - Ontwikkelpunten.
  - Eigen ambities (in relatie tot de specifieke rollen).
- Voorkeuren ten aanzien van de begeleiding bij het behalen van deze doelen.
  - Benodigde randvoorwaarden voor het oefenen van deze rollen.

Praktijkschool

- Visie op leren.
  - Visie op leren van de leerlingen op de school? Hoe komt dat terug in de klas en in de lessen?
- Samen Opleiden in de school; visie op
  - het Samen Opleiden, specifiek van academische leraren;
  - de thema's die raken aan de doelen van de student.
- Samenstelling basisschoolteam en aanwezige expertise.
- Aanwezige andere (academische) leraren in opleiding en/of ervaringen met academische studenten.
- Personele inzet rondom de begeleiding.
  - Rol schoolopleider en praktijkopleider.
  - Begeleidingsmomenten van de student.
  - Op welke manier wordt feedback gegeven.
  - Wat te doen bij onverwachte problemen (b.v. uitval van de praktijkopleider)?
  - Goede rolvoorbeelden voor specifieke doel student.
- Wat er vanuit de praktijk wordt verwacht van het instituut.

Instituut

- Algemene toelichting op het beroepsbeeld, opleidingsprofiel en het curriculum van de student (doelen van de opleiding op het niveau van basis, verbreding en verdieping, beroepsgerichte én academische oriëntatie).
- Visie op leren en Samen Opleiden.
  - Een koppeling makend naar de leeromgeving van de school.
- Toelichting op de taken en specifieke doelstellingen van de academische student in de school tijdens het werkplekleren, op het belang daarvan en bijbehorende beoordeling (verantwoordelijkheden van de verschillende actoren hierbij).
- De begeleiding vanuit het instituut aansluitend op de ondersteuningsbehoefte van de academische student.
- Wat er vanuit de opleiding wordt verwacht van de leeromgeving op de stageschool.

Organisatorisch belangrijk

- Uitwisselen belangrijke documenten.
- Gegevens uitwisselen actoren.
  - Wijze van communiceren; via de mail, telefonisch.
  - Wijze van afmelden zowel vanuit de student als vanuit de school.
  - Wijze van bespreken knelpunten/irritaties/rollen van de actoren.
- Materiaalgebruik van de school
  - Gebruik van materiaal van school voor de uit te voeren onderwijsactiviteiten.
  - Gebruik van kopieerapparaat, koffie/thee (kosten), etc.
- Rondleiding door de school.
- Introductie van de student in het schoolteam.
- Mogelijkheden activiteiten na schooltijd bij te wonen en/of uit te voeren: oudergesprekken, teamactiviteiten, nakijkwerk, etc.

2. Verdiepingsgesprekken

Bij de verdiepingsgesprekken maken we onderscheid tussen 1) een gesprek waarbij het functioneren als leerkracht voor de groep centraal staat en 2) een gesprek over andersoortige rollen die geoefend moeten/kunnen worden door de student, zowel binnen de klas als klasoverstijgend. Deze gesprekken kunnen een zeer afwijkende inhoud hebben afhankelijk van de leerdoelen van de student maar ook afhankelijk van de mogelijkheden op de praktijkschool en de leerinhouden die centraal staan in de opleiding. Tijdens het gesprek wordt gestreefd naar een samenhangend curriculum dat voldoet aan de geldende opleidingseisen, aansluit bij de leermogelijkheden van de leerwerkplek, én tegelijk tegemoet komt aan de leerbehoeften van de individuele student (Timmermans & Kroeze, 2019).

Hierom werken we deze gesprekken uit aan de hand van twee voorbeeldtaken.

I: focus op het lesgeven in de klas

Voorbeeldtaak van de student:

Aan het einde van deze periode wil ik binnen een rekenles gedifferentieerd kunnen werken in 3 niveaus.

Om de student meer balans, eigenaarschap en regie te laten ervaren in het leerproces, is de bovenstaande voorbeeldtaak beschreven op basis van de elementen van het driehoeksgesprek. Het driehoeksgesprek zoals Miranda Timmermans en Chris Kroeze (2019) deze beschreven hebben in hun handreiking 'een samenhangend curriculum ontwerpen in de driehoek'.

Aanpak

1. Leeropbrengst

De drie actoren gaan eerst in gesprek over de leeropbrengst van het leerdoel van de student.

Elke actor beschrijft kernachtig dit taakgebied, leerdoel of leeruitkomst.

- Wat doet de leraar? Welke kennis en welke houding?
- Hoe ziet dit onderdeel eruit?

Actor instituut bewaakt de vertaling naar de leerdoelen van de cursussen uit de opleiding die in de klas bewezen moeten worden (ook verhouding in tijd). Denk bijvoorbeeld aan:

- POP (Leerteam): .... (leerdoel)....
- Rekendidactiek aan het jonge kind (cursus): ..... (leerdoel)....
- Omgaan met diversiteit in de klas (cursus): .... (leerdoel)....

Elke actor vertaalt vervolgens de opgehaalde informatie naar de situatie van de student en de opleidingsschool

- Welke mogelijkheden en kansen zie je in de opleidingsschool? Bijvoorbeeld:
  - Ik oefen graag elke praktijkdag met een rekenles.
  - Ik observeer een rekenles van een docent met rekenexpertise.
  - Ik bereid voor en voer samen een rekenles uit met een medestudent en we evalueren deze les.
  - Ik voer samen met mijn collega's in het schoolteam een lesson-study uit.
  - Na elke praktijkdag evalueer ik de rekenles met de praktijkopleider.

Wat kan de student al en waarin moet de student zich nog verder in ontwikkelen? Er wordt specifiek ook ingegaan op de academische vaardigheden en kennis. De actoren bespreken met elkaar de concrete opbrengst.

2. De maat

De leeropbrengst wordt als uitgangspunt genomen en vanuit ieder perspectief wordt een antwoord geformuleerd op de vraag: wat moet een bekwame academische leraar voor kennis, vaardigheden in huis hebben en welke attitude is daarvoor nodig? Er worden concrete afspraken gemaakt over de maat en ook wat de student tussendoor kan laten zien.

3. Werken aan de leerweg

Wat is er mogelijk op de werkplek?

- Verwachtingen t.a.v. het handelen van de student.
  - Begeleidingsteam- inzet expertise.
  - Mogelijkheden voor lesgeven/ observaties in het rekenonderwijs in deze groep of op de school (evt. andere school binnen of buiten het bestuur).
  - Mogelijkheden voor beoogde toepassing differentiatievormen, gerelateerd aan onderwijsvisie.
  - Grootte van de groepsverantwoordelijkheid.
  - Lesvoorbereidingen.
  - Rol van de student in het team m.b.t. rekenonderwijs (bijwonen overleg).
- Verwachtingen t.a.v. de begeleiding van de student.
  - Rol praktijkopleider bij dit leerdoel.
  - Rol schoolopleider bij dit leerdoel.
  - Eventueel nog begeleiding overige experts in de school (IB'er, rekencoördinator, etc).
  - Eventueel intervisie met overige studenten op de school.
- Verwachtingen t.a.v. het product.
  - Wat is het aanbod vanuit het instituut (koppeling theorie/praktijk).
- In overleg met de andere twee actoren hoe de doelen van de cursussen/modules m.b.t rekendifferentiatie behaald kunnen worden.

Wat is er mogelijk buitenschools? En wat nog meer?

- Koppeling met module/cursus.
- Eisen/criteria product.

Afsluiting

Er wordt een passende leerweg met elkaar besproken. Hoe gaat de student zijn doelen bereiken? Wat gaat de student doen en wat past bij de student? En wat is er mogelijk in de context van de school en het instituut?

Organisatorisch

- Plannen van:
  - Praktijkdagen en praktijkweken.
  - De uit te voeren beroepstaken, praktijkopdrachten, eigen onderwijsactiviteiten en onderzoeksactiviteiten.
  - Begeleiding door de praktijkopleider; de momenten, het geven van feedback (schriftelijk, mondeling) en de formulieren die gebruikt worden.
  - Indien van toepassing: begeleiding door formeel/informeel begeleidingsteam.
  - Bijeenkomst betrokken actoren m.b.t. de ontwikkeling van de student.
- Introductie van de student in de klas en bij de ouders.
- Rondleiding in de klas.
  - Toelichting op de verschillende (reken) materialen in de groep.
- Introductie van de student in het schoolteam.

II: focus op een aanvullende rol

Voorbeeldtaak: *het uitvoeren van een onderzoek op een school voor de bachelorthesis*

Bijvoorbeeld: De school wil graag een vernieuwde onderwijsaanpak rondom gedrag.

Student

- Aanvullende rol die de komende periode centraal staat (zie PDF aanvullende rollen)
  - Kunnen we het koppelen aan de bachelorthesis; wat is de bedoeling? Wat kan de school verwachten van de student?
  - Doelen, eisen en criteria die vanuit het opleidingsinstituut worden gegeven.
  - Hoe verhouden de taken zich onderling? Ook in tijd?
- Hoe ga je dit combineren met het werkplekleren in de klas? Hoe worden de praktijkdagen verdeeld? Wat is de balans met de taken in de klas en de taken die bij de rol(len) horen?
- Wat heb je nodig van de school en het opleidingsinstituut om deze onderzoeks-/ontwerprol te oefenen? (Denk hier van tevoren over na)?

Instituutsopleider overig

- Opleidingsprofiel: de focus, doelen en kerntaken en deeltaken van het studiejaar m.b.t. aanvullende rollen en m.b.t. de thesis.
  - Hoe ziet de ideale leeromgeving van de student eruit voor de rol van onderzoeker, als bedenker en uitvoerder van de onderzoeksopzet voor het thesisonderzoek?
  - Hoe ziet de ideale leeromgeving van de student eruit voor de uitvoering van eventuele aanvullende rollen?
- Begeleiding en beoordeling.
  - Begeleiding van de student vanuit het instituut in samenwerking met de school.
  - Beoordelingsformulieren.
  - Wijze van beoordeling.

Schoolleider/schoolopleider praktijkopleider/overig

- Huidige schoolontwikkelingen op verschillende niveaus (klas/bouw/jaar) waarbij (thesis)onderzoek een zinvolle aanvulling of startpunt zou zijn.
  - Ontwikkelingen binnen de school.
  - Organisatie van deze ontwikkelingen.
  - huidige ontwikkelingen bovenschools.
- Oefenruimte voor aanvullende rollen (uitvoering van taken en activiteiten) door de student binnen

de lopende schoolontwikkelingen/(bovenschoolse) schoolorganisatie: gebaseerd op de cursussen waar de student aan deelneemt, de ontwikkeling van de student en/of de persoonlijke leervragen.

- Potentiële rol van de academische leraar.
- Personeel verbonden aan deze ontwikkeling(en) dat begeleiding kan bieden aan de student (ook bij de begeleiden van de academische competenties in het primaire proces).

Organisatorisch

- Plannen van:
  - Deelname aan schoolontwikkeling (ook kijkend naar praktijkdagen en praktijkweken).
  - De uit te voeren beroepstaken, praktijkopdrachten, eigen onderwijsactiviteiten en onderzoekactiviteiten.
  - Begeleiding door de opleider op de school; de momenten, het geven van feedback (schriftelijk, mondeling) en de formulieren die gebruikt worden.
  - Begeleiding en afstemming met betrokkenen m.b.t. het thesisonderzoek.
  - Bijeenkomst betrokken actoren m.b.t. de ontwikkeling van de student.
- Introductie van de student in het team betrokken bij de schoolontwikkeling.

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren

Binnen het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren bundelen schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen hun krachten om samen een duurzame inrichting van opleiding én professionalisering voor (aanstaande) leraren te realiseren. Het Platform zet zich in voor versterking van de samenwerking tussen besturen, scholen en lerarenopleidingen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs rond dit thema.

Meer informatie

Voor al je vragen over Samen Opleiden en professionaliseren kan je terecht bij:

PO/VO

Gea Spaans

platformsamenopleiden@poraad.nl

platformsamenopleiden@vo-raad.nl • 030 – 31 00 933

MBO

Ester Scholten

platformsamenopleiden@mboraad.nl • 0348 – 753 5

Colofon

Auteurs: Luce Claessens en Lieneke Ritzema / Eindredactie: Elise Schouten Tekstbureau

Vormgeving: BUREAUBAS / Foto's: Larissa Rand

Datum: februari 2024

www.platformsamenopleiden.nl

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, VH en UNL